

Наша вялікая праца

Раман САБАЛЕНКА

Гадоў з пятнаццаць назад у панскіх Польшчы, асабліва на «крэсах усходніх», дзе панавала каланіяльнае рабства, ганарысты чыноўнікі Рэчы Паспалітай, фальварковец ці нават звычайны паліцьянт ніколі б не падалі рукі такой жанчыне, якой была Праскоўя Лазараўна Калала.

— Ішчы мазалёў хлопскіх набярэшся, — казалі яны.

Так, ланы і падпанкі баяліся, вельмі баяліся мазалі, і не толькі таму, што ёй мог зрабіць іх рукі шурпатамі, «няжачымі». Яны яго баяліся таму, што ведалі: у мазольных руках сіла, ад якой могуць хруснуць крывыя пальцы іх выпешчаных рук і не ўтрымаць бізун, каб падганіць «бмда».

У канстытуцыі былой Рэчы Паспалітай саладзавы пісалася аб роўнасці нацыі і саслоўяў, аб праве на працу. Але тое права давала аднаму ў рукі саху ці плуг, каб ён працаваў да смага поту, а другома — бізун.

Прайшоў больш чатырнаццаці год з тае пары, як разліцелася на кавалачкі мядкае ярамо няволі, як людзі працы вызалілі, што такое праца без прынуці, без прыгону.

Паглядзіце на Праскоўю Лазараўну Калолу. На яе грудзях — адзнака найвялічай працоўнай славы — зорка Героя Соцыялістычнай Працы. Раней гэтая жанчына далей сваіх Негнявіч і дарогі не ведала. Хіба толькі, што ў Любчу ці Навагрудку на кірмаш праедзе за басцянак прадаць здабытак сваёй працы ды купіць чаго-кольвек для патрэб гаспадаркі.

А цяпер! Цяпер імя Праскоўі Лазараўнай, і не толькі імя, а працоўны падарыг яе ведаюць амаль у кожнай калгаснай хале вобласці. Ды хіба толькі вобласці. Яна сама напісала вялікі нарыс пра сваё мінулае і сучаснае жыццё.

Аднаго разу Праскоўя Лазараўна сядзела ў прэзідыуме абласной нарады перадавікоў сельскай гаспадаркі. Залатая зорка на яе грудзях, адбываючы ў сабе святло леўстраў, зіхцела, як промень сонца. На стол прэзідыума, нібы маленькіх белых іштукі, ляцелі і ляцелі запіскі. Шчырыя, простыя запіскі: «Дарэная Праскоўя Лазараўна, прасім расказаць, як вы вырасілі гэты высокі ўраджай ільну».

Раман САБАЛЕНКА

І Праскоўя Лазараўна, хоць яна не зучылася ніколі майстэрству прамоўцы, павольна ўстае з-за стала і мернай хадой ідзе да трыбуны. Унікаюць дружныя апладысменты. Жанчына нават крыху бляхнецца, чаканне, калі яны сціхнуць. А потым, некай спрытанутым, роўным голасам пачынае гаварыць. У зале ўсталявацца такая цішыня, што, здаецца, не толькі можна пачуць, але і ўбачыць, як ляціць кожнае яе слова да людскіх сэрцаў. Праскоўя Лазараўна расказвае, як яна са сваім звыном апрацоўвала зямлю, як не засявала, даглядала свой лян. І ўсе ў яе словах адчулі шырую чалавечую любовіць да працы, да «свайго лянку». Праскоўя Лазараўна мусіць і не одагавалася, што з той трыбуны яна выступала ўжо не толькі як знатная ільнаводка, а як настаўнік, якому вераць заўсёды яго вучні і які вучыць перш за ўсё любові да працы.

Любоў да працы — да тэтага вечнага рухавіка жыцця — вось аснова поспеху, бо там, дзе ёсць любоў — там ёсць смелае імкненне, падвiг.

Націхная праца Праскоўі Лазараўнай і членаў яе свана стала школай, своеасаблівай лабараторыяй, у якой чыраюць практычныя веды не толькі калгасныя ільнаводкі, але і акадэмікі, і аграномы. Адно з лепшых, найбольш вопытных аграномаў Баранавіцкай вобласці Пётр Нікалаевіч Сяргейчык на працягу многіх месяцаў вярнуў у звыню, вывучаў працу людзей, звараў тэарэтычныя палажэнні з практыкай, узбагачаў іх.

Следам за Праскоўяй Лазараўнай да трыбуны той-жа нарады падшыла звычайна калгасна імя Варашылава Любанскага раёна Вера Іванаўна Каскар. Умяўным раёна яна пачала расказваць пра свой вопыт. Праскоўя Лазараўна ўслухалася ў словы Веры Іванаўны і пачала ў ёй сваю вучаніцу. У «школе» Праскоўі Лазараўнай вучылася і Герой Соцыялістычнай Працы Анісія Фамінічна Гецман.

На нарадзе перадавікоў недзе ў апошнім разе сядзела зусім неспрыкметная, худравая з выгляду жанчына з вёскі Грускова Навіжынскага раёна, звычайна калгасна імя Калініна Вольга Канстанцінаўна

Клім. Яна многа перадумала тады, слухаючы Праскоўю Лазараўну і Веру Іванаўну. Вольга Канстанцінаўна цяпер сама гаворыць:

— Я ні ў адной школе, ні на адных-бы курсах гэтак не навучылася за месяцы ці нават за гады, як навучылася ў Праскоўі Лазараўны за нейкі адзін дзень.

А якую навуку атрымала Вольга Клім у «школе» Калолы? Перш за ўсё, любоў да працы. Яна глыбока зразумела, што праца — тая неадольная сіла, якая ўзнімае ў нашай краіне чалавека на самую вялікую вышыню.

З вясны сёлета года Вольга Канстанцінаўна пачала ажыццяўляць парады і метады знатных ільнаводкаў. І трэба сказаць, дзякуючы рулівай працы, светламу розуму, яна пайшла далей за сваіх настаўніц, апрадзіла іх, памножыла іх вопыт. Гэта дало ёй магчымасць вырасіць у сваім звыне рэкорды для рэспублікі ўраджай ільну: па адзінаццаці цэнтнераў ільнавадка і па сем цэнтнераў ільнавадка з кожнага гектара на плошчы 9,2 гектара. Няма сумнення, што і ў «школу» Вольгі Клім прыдуць сотні, а то і тысячы такіх, як яна, простых жанчын-калгасніц, навучаюцца ў ёй і пойдучы яшчэ далей за сваю настаўніцу.

Увесну Праскоўі Лазараўне Калолу мінула 60 год. Ва ўмовах былога батрацкага паднявольнага жыцця наўрад ці хто ўспомніў-бы гэтую дату. Ды і сама Праскоўя Лазараўна, тнучы сіню на панскім полі, магла-б у горы забыць пра дзень свайго нараджэння. А цяпер на юбілей знатнай калгасніцы нахалла поўная хата гасцей. Прышлі не толькі сваякі ды суседзі. Увесь калгас прышоў на слаўныя імяны. З вобласці прыехалі партыйныя і савецкія кіраўнікі, выказвалі ёй шчырыя і цёплыя пажаданні доўгіх год жыцця. Шацідзесцігоддзе праслаўленай калгасніцы ператварылася ў свята працоўнай вобласці савецкага чалавека.

А што датычыць бізун, які яшчэ год пятнаццаці таму назаўважыў спіны працоўных людзей былых «крэсаў усходніх», дык яго цяпер няма і там, за Бугам, як няма і тых, каму вельмі падабаўся «праца» прыганяць. За Буг і далей туды, на захад, на новыя польскія прасторы, на прасторы многіх краін пайшло пераможнай хадой вялікае права на працу. І там праца становіцца чалавечай долбесцю, гонарам і славай.

Калгаснік—скрыпичны майстар

Калгаснік вёскі Зевіна Вілейскага раёна Іосіф Васільевіч Бохан падарыў Маладзечанскай музычнай школе зробленую ім скрыпку.

Больш паўвека займаецца І. В. Бохан вырабам музычных інструментаў. Зробленыя калгасным майстрам скрыпкі, мандаліны, балалайкі і цымбалы вызначаюцца добрым гучаннем і прыгожай знешняй аддэлкай. На іх іграюць многія яго аднавяскоўцы — уездскія струннага аркестра Іжанскага Дома культуры. Работы І. В. Бохана добра вядомы прафесійным музыкантам. Адно са сваіх скрыпак ён перадаў Беларускай дзяржаўнай кансерваторыі. Вясковую аленку атрымалі экспаніраваны ў лістападзе на абласной выставіцы выяўленчага мастацтва цымбалы, зробленыя І. В. Боханам. Яны прыгожа аздоблены беларускім арнамантам.

Сустрэчы з пісьменнікамі

Многія пісьменнікі пабывалі сёлета ў Беларускай дзяржаўнай універсітэце імя Леніна. Студэнты сустракаліся з К. Сіманавым, К. Крапівай, М. Танкам, П. Броўкам, Я. Брылем.

Многалюдным было паседжанне гуртка беларускай літаратуры 28 лістапада, на якім абмяркоўвалася сатырычная камедыя А. Макаенка «Выбачайце, калі ласка!».

А. Макаенка расказаў студэнтам аб сваёй працы над п'есай, падзяліўся творчымі планами.

Цяпер студэнты рыхтуюцца да дыспуту па раманы І. Мележа «Мінскі напрамак».

Нарыс гісторыі беларускай савецкай літаратуры

Інстытут літаратуры і мастацтва Акадэміі навук БССР закончыў работу над «Нарысам гісторыі беларускай савецкай літаратуры». Ён увайдзе як адзін з раздзелаў у вялікую працу па гісторыі літаратуры народаў СССР, якая рыхтуецца Інстытутам сусветнай літаратуры імя А. М. Горькага.

У нарысе даюцца агляд развіцця беларускай савецкай літаратуры і творчых характарыстык выдатных пісьменнікаў рэспублікі.

Новая навуковая работа абмяркоўвалася пісьменнікамі, літаратуразнаўцамі, выкладчыкамі навуковых устаноў Мінска і ў сектары літаратуры народаў СССР Інстытута сусветнай літаратуры. У працесе работы былі ўлічаны заўвагі і прапановы, зроблены рад дапаўненняў. Вучоны совет Інстытута сусветнай літаратуры прыняў працу беларускіх літаратуразнаўцаў да друку.

«Нарыс гісторыі беларускай савецкай літаратуры» на рускай мове з'явіцца каштоўным дапаможнікам для літаратуразнаўцаў, выкладчыкаў і студэнтаў, дасць магчымасць шырокім колам чытачоў лепш азнаёміцца з творчасцю пісьменнікаў Савецкай Беларусі.

Гэтая думка зарадзілася ў Тацяны Васільевы яшчэ ў філатэўскай клініцы. А што, калі перасаджваць кавалачкі сінтэзіст абалонкі губы самога хворага? Так нарадзіўся новы метад лячэння.

Сур'ёзнай школай для ўрача з'явілася Вялікая Айчынная вайна. Тацяна Васільевна аддае ўвесь свой вопыт і веды аказанню дапамогі раненым воінам Савецкай Арміі. Прадуючы ў вайнных шпіталах, яна не спыняе навуковай работы. Імяна ў гады вайны ёй была напісана праца «Аб хірургічных умяшаннях пры баявых траўмах вачэй».

І нарэшце — зноў вочная клініка Мінскага медыцынскага інстытута. Толькі ўрач Тацяна Бірыч ужо не радыя ўрач, а прафесар, доктар медыцынскіх навук, кіраўнік клінікі і загадчык кафедры вочных хвароб медыцынскага інстытута.

...Кабінет на другім паверсе. Невялічкая металічная шыльдачка: «Прафесар Т. В. Бірыч». Толькі гэта не проста шыльдачка, а ішчыры, дарогі падарунак. Прафесар вярнула з вачэй аднаму рабочаму сесару, і ён неўзабаве прынёс у клініку і сум прыбыў да дзвярэй кабінета зробленую ўласнымі рукамі шыльдачку. І можна ўдзіць сабе ўдзячнасць і хвалаванне, з якім сесар вярнуўся на металічнай плацінцы прывітча чалавека, што вярнуў яму зрок!

Калі вы адчыніце дзверы, вас сустрае прыветная, жывая жанчына ў белым халатце. І не адзіляецца, калі яна ўбачыць і пільна паглядзіць у вашы вочы. Можна гэта механічна, на звычкі? Не! Прафесар хоча, каб у кожнага чалавека былі здаровыя, радыясныя вочы. І не адзіляецца, калі яна раптам перае свой расказ. Гэтага вымагга ё ё абавязак.

— Прафесар, ратуйце!

У кабінет убітае ўсхваляваная жанчына з маленькай дзяўчынкай на руках. Сэрцаміваючы плач, сшыпаючыся, яна расказвае, як дачка адна гуляла на двары, як падліць да яе пеньві і вылезлаў вока. Дзяўчынка аслепла.

Хворую кладуць у клініку, і прафесар зноў барца за складаную цяжкую аперацыю. Яна пачынае маці, сціхаюцца яна над дзяўчынкай. Толькі вялікае ўменне, майстэрства і безмежная любоў да чалаве-

Рэспубліканская выстаўка выяўленчага мастацтва

Слова гледача

Рэспубліканскую выстаўку выяўленчага мастацтва ў Доме афіцэраў наведвае шмат гледачоў. Сярод іх — студэнты і вучні навуковых устаноў сталіцы, настаўнікі, прадстаўнікі інжынерна-тэхнічнай інтэлігенцыі, ваеннаслужачыя.

Некаторыя з наведвальнікаў сваё ўражанне запісалі ў кнігу вядукаў.

Так, інжынер-маёр Кузнецов піша, што сярод работ, якія змешчаны на выстаўцы, сваім майстэрствам і добрым вырашэннем тэмы яму спадабаліся кампазіцыя Кліюнскага «Кагасная насяценгасета», графічнымі лісты Раманава аб баявых падвiгах беларускіх партызан, жанравыя карціны Р. Кудравіч, братоў Ткачовых, іх пейзажы.

У сваіх крытычных заўвагах т. Кузнецов адзначае, што на выстаўцы мала азначных твораў — аб Вялікай Айчынай вайне.

На яго думку, карціна Цвіркі і Лі «Пісьмо ад Леніна» няпоўна адлюстравала велічыню тэмы і цікавую задуму аўтараў твора.

Група слухачоў Рэспубліканскай партыйнай школы адзначае, што палатно Шыбіна «Есць такая партыя!» свежае па думцы і каларытнае па колеры і формах. Слухачы станюча ацанілі пейзажы Ткачовых і наюрморт Явіча і крытыкуюць яго партрэт дзяўчынкі, у якім занадта адчуваецца штучнасць позы.

Студэнт дэкараціўнага тэхнікума А. Аляксеева лічыць лепшай работай на выстаўцы скульптуру «Салтыкоў-Шчэдрын» С. Селіханова.

Заслужаная артыстка БССР В. Валчанка падзяляе думку тых гледачоў, якія прыхільна ацанілі жанравыя кампазіцыі і пейзажы братоў Ткачовых, дзе адлюстравана сапраўднае жыццё і беларуская прырода.

Добрыя водгукі атрымала карціна А. Гугель «Шахматысты».

Пераважная большасць запісаў сведчыць аб станоўчых адносінах іх аўтараў да найбольш буйнага палатна — карціны В. Волкава, прысвечанай вызваленню Мінска ў 1944 годзе. Аднак ёсць і асобныя крытычныя заўвагі па кампазіцыі.

Слухачы Рэспубліканскай партыйнай школы адзначаюць, што некаторыя фігуры ў карціне вельмі няўстойлівыя, што пару-

Комсорт. Мастак Г. Ісергіна.

шае стройнасць і цэласнасць кампазіцыі. Ствараюцца ўражанне, што жанчына злева ледзь не валіцца на зямлю, а хлопчык так імкліва бяжыць, што можа разбіцца аб танк, які знаходзіцца перад ім.

Інжынер Ельцоў лічыць, што ў карціне застылыя фігуры, у іх мала жыцця. Тав. Ельцоў таксама падкрэслівае наўдучу мастака Максімчана ў карціне «Кагасны двор». У ёй няма нічога тыповага. На думку многіх наведвальнікаў, «Кагасны двор» — няўраўнаважанае палатно з гаспадарчым дрэннага калгаса. У рабоце Р. Кудравіч «Калі плоту» няма плоту, бо мастак, відаць, не знаёмы з фактурай таго матэрыялу, які паказаны на палатне.

Афіцэр Калеснікў крытыкуе пейзаж Дмухайлы «Беларускі далі» за прымітыўнасць, неадпаведнасць тэмы, што намалявана, сапраўднаму беларускаму пейзажу. У другім запісе адзначаецца, што «Беларускі далі» — настолькі нерэальны пейзаж, што хутчэй нагадвае Сахалін, чым Беларусь.

Вучні дзевятага класа 28-й школы г. Мінска выказалі нездавальненне аэскіам дэкарацыі да оперы «Дзючына з Палесся» Блішча, яны адзначаюць недастатковую выразанасць думкі мастака.

У некаторых запісах указваецца несамастойнасць задумкі кампазіцыі Шыбіна «Есць такая партыя!», якая нагадвае аналагічную па тэме карціну Вібрыйка, а таксама скульптуры Робертана «Падрыўнік», якая падобна па фігуру ў скульптуры Шадра. Многія гледачы незадаволены тым, што на выстаўцы мала скульптур і работ абласных мастакоў.

Шахматысты. Мастак А. Гугель.

Н о в ы я п е с н и

Гомельскі абласны Дом народнай творчасці правёў конкурс на лепшую песню і прыпеўку. На конкурс паступіла 20 музычна-харавых твораў і каля 30 песень і прыпевак.

З іх найбольшай цікавасцю вызначыцца творы самадзейнага кампазітара, студэнта Гомельскага музычнага вучылішча К. Цесакова. Яго песня на словы паэты П. Труса «Ой, пайду» звяртае на сябе ўвагу шырокай напевай мелодыяй у духу беларускіх народных песень. Другая песня К. Цесакова — «Добры дзень» гучыць жадчэрадасна, з юнацкім задорам.

Меладычнасцю вызначаюцца прыпеўкі самадзейнага кампазітара Г. Гапонова на тэксты бухгалтара банка А. Максімава. Гэтыя прыпеўкі трывала ўвайшлі ў рэпертуар Азербейнскага народнага хора. Уздзяліна Азербейнскага хора Н. Бялун напісала мелодыю на словы А. Русяка «Кажучы людзі».

Заслугуючы увагі песні Фрэнкель-Майзліка (г. Рэчыца) «Ты ідэш сцяжынкай палывоў» на словы Б. Луцькова. Добра гучыць песня баяніста дома адпачынку Чойкі А. Голубева на словы П. Броўкі «Маскві».

З тэкставага матэрыялу трэба адзначыць прыпеўкі аб міры і жартоўныя маладзёжныя прыпеўкі М. Клімава — шафэра шклозавода імя Сталіна, песню «Касці» Піваваравай — правадніцы станцыі Гомель.

Журы конкурсу адзначыла прэміямі музычныя творы тт. Цесакова, Гапонова, Бялун, Фрэнкель-Майзліка, Голубева, Сцяпаненкі, Лапанай і тэксты тт. Спрычанна, Клімава, Максімава, Піваваравай і ішч.

Гомель. Л. ДРАЗДОУ.

Для шчасця чалавека

В. ПАЛЕСКІ, М. БУТРЫМОВІЧ

Многа год назад цяжкая хвароба назаўсёды зачыла адно вока калгасніцы Іўгеніі Сіданаўны Бокуп. Але яна не кідала работу і часам нават забывалася на сваё калецтва. Але адрацлася так, што пачало крыху балець і другое, здаровае вока. У мясцовай балыніцы далі хворай лякарства. Боль сунулася.

Але цяжкая хвароба не сунулася. У Іўгеніі Сіданаўны а'в'ізію выразіны аднакі наступнаючай поўнай слепаты. Два з лішніх гады былі для старой жанчыны суцэльнай цёмнай ноччу. Не бачыла яна ні людзей, ні шырокіх палёў, што распасіраліся навокал, ні зялёных дуброў. У цёмнае летняе надвор'е выходзіла з хаты, сядзлася на прызебе, падстаўляла твар пад паглытанчыя праменні сонца і слухала знаёмыя гукі роднай вёскі.

Але воль у далёкую вёску на Уздзеншчыне прышла вестка аб тым, што савецкая медыцына дабілася вяртання зроку ў самых цяжкіх выпадках. Аднойчы нехта працягнуў сляной калгасніцы зметку з часопіса, у якой расказвалася аб вельмі цікавых аперацыях славутата Філатова, аб іх цудоўных выніках.

— Дзеці мае! Ды ён-жа дадэка, — уздыхаючы гаварыла Іўгенія Сіданаўна. — Не даехаць мне, старой, да Адэсы. — Не абавязкова ў Адэсу ехаць, бабка, — спачуваючы старой, гаварыла аднавяскоўцы. — Кажуць, і ў Мінску ёсць добрыя ўрачы. Некай чыталі мы ў газеце пра Тацяну Бірыч. Гавораць, што яна — вучаніца Філатова. Паспрабуй шчасця.

І дачка паехала. У той-жа дзень у вочнай клініцы Мінскага медыцынскага інстытута сустраціла дзве вясковыя жанчыны — калгасніца Іўгенія Сіданаўна Бокуп і прафесар Тацяна Васільевна Бірыч.

Доўга, уважліва аглядала Тацяна Васільевна новую пацыентку. Тацяна Васільевна напыродзіла, што хоць неабходныя аперацыі будуць зроблены, але... але ўсё можа здарыцца. Хвароба вельмі цяжкая, запущаная, ды і самі дзедзясцімітадовы ўрост дае сабе знаць...

Хвароба, якая з'явілася прычынай страты зроку, сапраўды была надвычай цяжкай. Адно вока наогуц атрафіравалася год дваццаць назад і вярнуць яму жыццё было немагчыма. Размова ішла пра другое вока... У ім доўга і неадольна прадаўжаўся працэс запалежна-сасудзістай абалонкі. У гэтай стадыі хвароба асабліва не трыывалла жанчыну, і яна не звяртала на яе ўвагі. А сатым пачалося ўтварэнне бязьма — памутненне хрустэлізка, зрощчванне яго з радужнай абалонкай.

Тацяна Васільевна перабірае ў памяці імяталыя аперацыі па выдаленню памутненых хрустэлікаў. Так, рабілася падобных аперацыі і дэчась, і пазалетася.

Прафесар садзіцца за кнігі, чытае медыцынскія часопісы, навуковыя запіскі. Яна ідзе да ложка хворай і доўга моўнік глядзіць у яе невідзучыя вочы, напружана думае, думае... Цёплае пачуццё спагады да хворай, да яе пакут наўважны сэрца прафесара. Яна разумее — няма ў хворай цяпер ніякіх жажданняў, акрамя аднаго: бачыць! І адзіным жажданнем прафесара робіцца: вярнуць хворай зрок!

— Заўтра падрыхтаваць хворую да аперацыі, — загадала Тацяна Васільевна сваім памочнікам.

...Аперацыйная. Напружаныя цышны. З затоненым дыханнем сочаць прысутныя за кожным рухам прафесара. Воль яна распуснаду спецыяльным прыставамнанем навікі. Чуткія рукі бярдуць бліскучы нож. Ледзь прыкметныя, строга разлічаныя рухі. Не, гэта ніяк неляга парываць нават з работай ювеліра. Там — метал, камень. Тут — вока жывога чалавека, самы складанейшы орган.

— Дайце капецатам! — не адрываючы вачэй ад хворай, ціха прасіць Тацяна Васільевна. Маленькі стадыён кручок уводзіцца ў «акно», «прарубленае» ў час

першай аперацыі ў радужнай абалонцы вока. Ён раскожае сумку, у якой знаходзіцца пашкоджаны хрустэлік.

— Шпатель! — прафесар бярэ ў рукі нікельзавану металічную палоску. Легкі гучыць — і хрустэлік, быццам гаршчына з пераспелата струка, вылушчаецца з вока.

І воль у кабінце, як і два тыдні назад, зноў сядзяць дзве жанчыны — прафесар і калгасніца. Хворая ўжо без павязкі. Яна крыху журыць вока, з цікавасцю разглядае незнаёмыя прыборы, табліцы, малюнкы. Тацяна Васільевна надымае ўгору руку.

— Больш пальцаў? — пытае яна.

— Ніць, — з усмешкай адказвае Іўгенія Сіданаўна.

— А цяпер? — Чатыры... — Ну воль і добра. А яшчэ вышпуну ачураю. Будзеце бачыць не горш за маладоў.

Тацяна Васільевна шчасліва глядзіць усяд хворай, якая наволі крочыць да дзвярэй.

— Можна дапамагчы дайці да вачэй? — Не то ўсур'ёз, не то жартам пытае прафесар.

— Што вы, што вы! Ці-жа таго вы мяне лачылі, каб яшчэ і вадзіць мяне? — І воль я думаю, — гаворыць нам Тацяна Васільевна, — хто з нас цяпер больш задаволены: я ці вылетаная хворая? Мне здаецца, што я. Удача лянчына — мае шчасце. Большага я не ўзялаў.

Іўгенія Сіданаўна, не дайшоўшы да дзвярэй, спыняецца.

— Родная ты мал дачушка! І не сорамна так крыўдзіць старую? — Іўгенія Сіданаўна ў доктарам ківае галавой. — Гэта-ж мае радзіці, майку пшачоце няма ні кажда, ні краю. Хіба-ж я думала, што ўбачу белы свет? Дзякуй табе! Вялікае дзякуй!

1928 год. Перад маладой дзючынай, вышкучанай медыцынскага факультэта Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта Тацянай Бірыч шырока раскрыліся дзверы

Да дваццацігоддзя Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета

Пачэсны шлях

Вялікі Кастрычнік узняў наш слаўны народ да вышніх навукі, культуры і мастацтва.

Успамінаецца 1920 год. Яшчэ ішла грамадзянская вайна, а мы — дзеці рабочых і сялян, стваралі ўжо новае, савецкае мастацтва для працоўнага народа.

Беларуская песня і музыка вышла на светлыя прасторы савецкага жыцця. Беларускі народ пасля рэвалюцыі атрымаў шырокія магчымасці развіцця сваёй музычнай культуры.

Спектакль — опера Гуно «Фауст», пастаўлены вышукімаму тэхнікума ўпершыню ў гісторыі беларускага народа на роднай мове, прайшоў у вялікім поспехам, а яго выканаўцы атрымалі высокую ацэнку.

Савецкім урадам было прынята рашэнне адкрыць спецыяльную вышэйшую навуковую ўстанову, каб даць магчымасць вышукімаму тэхнікуму вывучацца далей і ў гэтым самым замацаваць асноўнае ядро вальетаў Беларусі.

Пасля «Фауста» гэтай невялікай групай была падрыхтавана опера Драгмаўскага «Русалка», якая таксама прайшла са значным поспехам.

У верасні 1930 года ствараецца Беларускае дзяржаўнае студыя оперы і балета. Сваёй спецыяльнага намяшчэння студыя не мела і праводзіла ўсе заняткі ў адным вялікім класе пры музтэхнікума.

Выхаванцамі нашымі былі майстры вялікага рускага мастацтва. Высокая ацэнка майстэрства пастаноўшчыкаў Тэафіраўскага, Чарніўскага, Лапухова, Затагоўска, Мардвінава, Норда, педагогаў Наулінскага, Бегічова, Вульф і іншых прывяла нас густ і патрабавальнасць да сябе і з першых ж крокаў накіравала ўсю нашу творчасць на адну правільную шлях у мастацтве — шлях сацыялістычнага рэалізму.

Было б няправільным абмежавацца толькі становамі бакамі росту і развіцця маладога беларускага опернага мастацтва. У першыя гады нашай работы мы мелі і рад памылак фармальнага характару. Элементы фармалізму, жаданне паказаць оперу ў «новым, нікім не бачаным ішчэ рашэнні» закранулі спектаклі «Залатыя пёўнік», «Кармен», «Іўгеній Анегін», «Парская нявеста». На ішчасце гэтыя «захаляненні» былі нядоўгімі і не пусцілі глыбокіх каронаў у нашым маладым мастацтве.

Пасля вызвалення Мінска мы вярнуліся ў Беларусь. Будынак нашага тэатра быў разбураны, а ўся маёмасць: дэкарацыі, касцюмы, складзі, бібліятэка, рэжыт, бутафорыя — разграбленыя.

Нягледзячы ні на якія цяжкасці, калектыв тэатра адразу пачаў сваё творчае жыццё ў родным Мінску.

Успамінаецца балет «Чырвоны мак» у 1930 годзе. Вырашана было паказаць генеральную рэпетыцыю камсамольцам у Міжнародныя вынакці дзень. Спектакль, які пачаўся пазней звычайнага, таму што спачатку была ўрачыстая частка, прайшоў з вялікім поспехам. Але з прычыны таго, што на хадзе ў антрактах ішчэ прапаўдаліся асобы істотных дэталі, ён зацінуўся да чатырох гадзін раніцы. Маладыя не пакрыўдзіліся на нас. У антрактах у глыбокай зале гучалі вялікія камсамольскія песні, панавала маладое ажыўленне. А за кулісамі ажыўлена кіпела работа. Але такі доўгі паказ балета з антрактам на гадзіне нікога не абуралі. Усе вельмі добра разумелі цяжкасці, у якіх нам даводзілася працаваць, пачынаць будаваць тэатр, і ні наш глядач-камсамол, ні мы самі, такія ж маладыя — не былі ў протэстнай адзінаці на аднаго.

Дружна, дабачы аб нашай агульнай справе, будавалі мы савецкі беларускі тэатр.

Творча выраб і пастаўляў наш невялікі калектыв. Паўстава пытанне аб адкрыцці Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета, што і было зроблена ў маі 1933 года.

У пампніканні іперанаяжна драматычнага тэатра імя Янкі Купалы ўрачыстым пасаджаннем быў адкрыты Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета. Пасля ўрачыстай часткі мы паказалі спектакль «Кармен».

Прычым нашай работы ў тэатры над рэалі, над спектаклем застаўся той жа і

Л. АЛЕКСАНДРОўСКАЯ, народная артыстка СССР, галоўны рэжысёр тэатра оперы і балета

дзвер. Гэта — імяне праўдыва ергодкаму музыкі і акторскага майстэрства данесці да гледача ўсю значнасць твора.

Рэпертуар тэатра паступова рос. На беларускай сцэне былі пастаўлены оперы і балеты: «Шкавая дама», «Іўгеній Анегін», «Князь Ігар», «Русалка», «Рыгале-та», «Севільскі цырульнік», «Чырвоны мак», «Лебядзінае возера», «Бахчысарайскі фантаз» і многа ішчых спектакляў рускай і заходнеўрапейскай класікі.

Вялікую работу оперны тэатр праводзіў, выязджаючы ў абласныя цэнтры рэспублікі: Гомель, Бабруйск, Магілёў, Віцебск. У гэтых гарадах мы паспяхова праводзілі свае гастролі, паказваючы гледачу оперныя спектаклі паўнацэнна з афармленнем, аркестрам, балетам, хорам.

Работа ў абласных рэспубліцы прыносіла вялікую карысць і працоўным і нам. Калектыв у час гастролей шэфстваваў над сямейнасцю таго горада, у якім мы гастраліравалі, давалі канцэрты на фабрыках, заводах.

На шэфскай рабоце над Чырвонай Арміяй мы заўсёды займалі адно з першых месцаў у Савое.

Абслугоўванне канцэртнымі бригадамі нашага калгаснага сялянства ў час пасеўных, уборачных кампаній таксама лічылася намі пачэсным абавязкам.

У 1939 г., у дні XVIII з'езда ВПМ(б), Савецкі ўрад падрыхтаваў вялікі падарунак маладому савецкаму беларускаму мастацтву. Мы атрымалі свой тэатральны будынак — цудоўны тэатр у ішчэ паверху з двума вялікімі балетнымі заламі, заламі для рэпетыцыі і г. д. Увесь калектыв тэатра з патрыятычнай энэргіяй прыняўся за работу. Вынікі гэтай работы былі алёныя, і нам было з чым ехаць на даказу ў Маскву.

У кароткі тэрмін у дружнай рабоце з кампазітарамі і пісьменнікамі мы змаглі падрыхтаваць чатыры нацыянальныя савецкія спектаклі: — тры оперы і адзін балет. Догада ў Маскву (1940 г.) прайшла з выдатным поспехам. Тэатр быў узнана-роджана органам Леніна, работнікаў мастацтва прымалі таварыш Сталін, кіраўнікі Савецкага ўрада, Комуністычнай партыі ў Крэме. Ішчэ наведвалі нашы спектаклі і заключны канцэрт.

Атрыданы поспехам, калектыв тэатра не заспакоіўся і не спачыў на лаўрах. Гэта паказалі наступны сезоны. Ён з'явіўся самым плённым творчым годам: калектыв у выніку 9 прэм'ер. Гэта быў сезон сапраўднага росквіту нашага мастацтва, нашай работы.

У гады вайны тэатр знайшоў гэцісны прытулак у брацкіх рэспубліках і прадаўжаў сваю працу, разгарнуўшы шырокую канцэртную дзейнасць па абслугоўванню працоўных савецкага тыла, воінаў-франтавікоў і беларускіх партызан.

Савецкі ўрад і ў цяжкай для Радзімы гады выпрабаванняў не пакінуў без увагі наш тэатр. Ужо ў пачатку 1942 года па ўказанню партыі і ўрада ў горадзе Горкім пры оперным тэатры імя Пушкіна быў сабраны ўвесь наш калектыв. Праз год мы атрымалі будынак у горадзе Каўроўе, дзе пачалі ставіць самастойныя пастаноўкі.

Пасля вызвалення Мінска мы вярнуліся ў Беларусь. Будынак нашага тэатра быў разбураны, а ўся маёмасць: дэкарацыі, касцюмы, складзі, бібліятэка, рэжыт, бутафорыя — разграбленыя.

Нягледзячы ні на якія цяжкасці, калектыв тэатра адразу пачаў сваё творчае жыццё ў родным Мінску.

Успамінаецца балет «Чырвоны мак» у 1930 годзе. Вырашана было паказаць генеральную рэпетыцыю камсамольцам у Міжнародныя вынакці дзень. Спектакль, які пачаўся пазней звычайнага, таму што спачатку была ўрачыстая частка, прайшоў з вялікім поспехам. Але з прычыны таго, што на хадзе ў антрактах ішчэ прапаўдаліся асобы істотных дэталі, ён зацінуўся да чатырох гадзін раніцы. Маладыя не пакрыўдзіліся на нас. У антрактах у глыбокай зале гучалі вялікія камсамольскія песні, панавала маладое ажыўленне. А за кулісамі ажыўлена кіпела работа. Але такі доўгі паказ балета з антрактам на гадзіне нікога не абуралі. Усе вельмі добра разумелі цяжкасці, у якіх нам даводзілася працаваць, пачынаць будаваць тэатр, і ні наш глядач-камсамол, ні мы самі, такія ж маладыя — не былі ў протэстнай адзінаці на аднаго.

Дружна, дабачы аб нашай агульнай справе, будавалі мы савецкі беларускі тэатр.

Творча выраб і пастаўляў наш невялікі калектыв. Паўстава пытанне аб адкрыцці Беларускага дзяржаўнага тэатра оперы і балета, што і было зроблена ў маі 1933 года.

У пампніканні іперанаяжна драматычнага тэатра імя Янкі Купалы ўрачыстым пасаджаннем быў адкрыты Беларускі дзяржаўны тэатр оперы і балета. Пасля ўрачыстай часткі мы паказалі спектакль «Кармен».

Прычым нашай работы ў тэатры над рэалі, над спектаклем застаўся той жа і

Пасля гэтага спектакля мы ўзяліся за аднаўленне ўсяго рэпертуара тэатра.

З апошніх спектакляў варта адзначыць работу калектыва над новым варыянтам оперы Я. Цікоцкага «Алеся» і пастаноўку новай оперы беларускага кампазітара Д. Лукаса «Кастусь Каліноўскі» — аб сільскім паўстанні 1863 года. Спектакль гэты цікавы, але музыка мае не зусім удачную аркестроўку, якая месцамі не супадае з акторскім дзеяннем на сцэне.

Радаснай падзеяй для ўсяго калектыва было прысуджэнне Сталінскай прэміі беларускаму мастацтву тэатра «Князь-возера». Музыка балета напісана на лібрэта М. Клімковіча заслужаным дзеячам мастацтва БССР В. Залагаровым. Спектакль быў добра прыняты гледачом і меў заслужаны поспех. Музыкальна грамадскасць адначыла яго, як нараджэнне новага вельмі цікавага балета, пабудаванага на сужоце-легендзе. У балете ёсць недахопы, але яны не з'яўляюцца прычынамі, якіх лёгка выправіць, каб спектакль гэты прагучаў на поўны голас. Прысуджэнне Сталінскай прэміі спектаклю «Князь-возера» мабілізавала калектыв на далейшую ўпартаю творчую работу.

У гэтыя гады не зусім правільнай была рэпертуарная лінія тэатра. Тэатр, не маючы паводных цэляў, не мачы потнага опернага матэрыялу, сваёй касцюмернай, дэкарацыяй і ішчэ, перажываў цяжкасці пасляваеннага перыяду. Але сам тэатр, каб сур'ёзна задумацца над перааданнем цяжкасцей, кіраўніцтва тэатра пайшло на лінію найменшага супраціўлення: ажыццявіліся пастаноўкі лёгкія на сваяму афармленню, і, такім чынам, у рэпертуары сталі пераважаць оперы заходняга кампазітараў і амаль зусім знікла руская класіка. У год мы вышукіма аднаўдэ прэм'еры. Такая колькасць новых спектакляў ніяк не магла задавоіць нашага гледача, і тэатр часта пуставаў.

Комуністычная партыя і Савецкі ўрад напавілі нас, указалі на нашы памылкі. Гэтыя памылкі былі выпраўданы, колькасць паставак узрасла, у рэпертуар была ўключана руская класіка, лепшыя ўзоры заходняга опернага рэпертуара, а таксама творы беларускага савецкага мастацтва. Тэатр паступова стаў ішоў на правільны шлях.

У наш рэпертуар уключаны і творы брацкіх дэмакратычных краін. Так, з вялікім поспехам ідзе ў нас опера Сметана «Праданая нявеста» і опера Манюшкі «Страшны двор». Апошняя опера ўпершыню ў Савецкім Савое прагучала на сцэне Беларускага дзяржаўнага опернага тэатра.

Ішчэ заслужоўвае таго, каб быў вядомым шырокам гледачу, і ішчэ яе ставіць многа оперны тэатр Савецкага Савоа. Шмат работы адалі мы стварэнню беларускага савецкага спектакля аб барацьбе беларускага народа супраць нямецка-фашысцкіх захопнікаў у дні Вялікай Айчыннай вайны. У выніку вялікіх намаганняў і напружанай работы калектыва пастаўлена опера Я. Цікоцкага «Дзяўчынка з Палесся» (лібрэта П. Броўкі і Я. Рамановіча), якая зарыцаецца ў гледачоў заслужаным поспехам і любоўю.

Другім спектаклем з'явіўся балет «Аповесць аб каханні». Спектакль гэты цікавы на сваёй задуме і вырашэнні, уносіць многа новага ў агульна прынятыя каноны хараграфіі, але разам з тым мае многа спрэчных момантаў. Аднак, калі яго ішчэ працаваць і старанна прадумаць з самага пачатку ўсю сюжэтную лінію, — навінен атрымацца цікавы балетны спектакль.

Разам з тым рэпертуар тэатра папоўніўся новымі пастаноўкамі: «Ціхі Дон», «Іван Сусянін», «Дэман», «Маэстэра», «Аіда», «Аланта», «Дакме», «Джызель», «Дуброўскі». Рытмэцця спектакля, прысвечаны гераічнай моладзі Крэдазна, — «Маладая гвардыя».

За дваццаць год у калектыве тэатра вырасталі майстры беларускага савецкага мастацтва, вядомыя далёка за межамі нашай рэспублікі. У тэатр прыйшла здаровая, таленавітая, здольная моладзь, якая добра сумленна ставіцца да сваёй працы.

У калектыве працуюць Н. Ворвулеў, які прышоў з арміі і ў кароткі час заняў сталае месца ў нашым тэатры, карыстаючыся назіманым поспехам у публіцы са свайго голасу (барытон) і са сваё багатым сцэнічным даным. Маладыя спевакі і танчоры — Ніжнікава, Настуніна, Шымко, Гадушкіна, Нікева, Шаўкавец, Пявці, Кудрашова, Асіпенка, Удвічэнка, Глазаў, Ражава, Міронаў, Давідзенка, Шахаў, Грахоўскі, Гінінскі і цэлы рад ішчых таварышаў — побач з майстрамі сцэны ўдзельнічаюць у спектаклях.

Нашаму тэатру дваццаць год. За гэты тэрмін дакучым увазе і падтрымцы Комуністычнай партыі, Савецкага ўрада, з дапамогай і пад уплывам мастацтва вялікага рускага народа ўпершыню ў гісторыі беларускага народа створаны свой дзяржаўны Вялікі тэатр оперы і балета.

Кытнее, шырочка і мае ўсё большы поспех музыкальнае мастацтва народа і яго выршыня — опернае мастацтва.

Зроблена намаля. Ішчэ больш належыць зрабіць. Наш абавязак — сродкам нашага музыкальнага мастацтва стварыць спектаклі, якія праўдыва расказвалі б пра цэлыя эпохі савецкіх людзей, пра іх новае свабоднае жыццё, свабодную і радасную працу.

Каштоўны пачын

Калектыв Беларускага дзяржаўнага драматычнага тэатра імя Янкі Купалы вырашыў аказаць шэфскую дапамогу сельска-гаспадарчай арцелі імя Калініна Рудзэнскага раёна Мінскай вобласці ў правядзенні культурна-асветнай работы.

Гэтую пытанню быў прысвечаны сход работнікаў тэатра. З дакладам «Аб задачах работнікаў мастацтва ў святле рашэнняў вераснёўскага пленума ЦК КПСС» выступіў сакратар партыйнай арганізацыі заслужаны артыст рэспублікі С. Бірыла. Дакладчык адзначыў, што гістарычны рашэнні нашай партыі па сельскай гаспадарцы маюць непасрэдыныя адносіны і да работнікаў мастацтва як у палепшэнні культуры і абслугоўвання сельскага гледача, так і ў аказанні творчай дапамогі самадзейным калектывам калгаснай вёскі.

У спрэчках выступілі — дырэктар тэатра А. П. Целічын, народны артыст рэспублікі Л. Г. Рахленка, артыстка З. І. Браўарская, загадчык касцюмернага ішча Х. Родкіна. Усе адзінадушна падтрымалі дакладчыка, які ўнёс прапанову аб наладжванні культурнага шэфства над калгасам імя Калініна Рудзэнскага раёна.

Сход прыняў разгорнутую пастанову. Работнікі тэатра абавязаліся два разы ў месяц на сцэне падшэфіць сельскагаспадарчай арцелі знаёміць хлебарабоў з лепшымі сваімі спектаклямі, праводзіць творчыя сустрэчы лепшых майстроў сцэны з калгаснікамі, арганізоўваць канферэнцыі сельскіх гледачоў, дапамагаць калгасу абсталяваць клубную сцэну, аказаць дапамогу гурткам мастацкай самадзейнасці, правесці збор кніг для калгаснай бібліятэкі і ішчых культурных мерапрыемстваў.

Для кансультацый драматычнага, харавага, танцавальнага і інструментальнага гуртка калгаса выдзелены артысты П. Малчанав, Ул. Дзядзюшка, С. Станюта, З. Стома, Л. Драздова.

У снежні на калгаснай сцэне будзе паказаны спектакль «Паўлінка» і другія спектаклі тэатра.

Калектыв тэатра на сваім сходзе прыняў зварот да ўсіх работнікаў мастацтва Беларусі аказаць дапамогу калгасам у правядзенні культурна-асветнай работы.

КОРАТКА

Магілёўскі абласны Дом народнай творчасці разам з Магілёўскім музычным вучылішчам імя Н. А. Рымскага-Корсакава правялі для кіраўнікоў і актыва мастацкай самадзейнасці вечар, прысвечаны 60-годдзю з дня смерці кампазітара П. І. Чайкоўскага.

У канцэрте прынялі ўдзел хор, вучні і выкладчыкі музыкальнага вучылішча і школы.

В. ОСИПАУ.

Два дні праходзіў у Старобіне агляд мастацкай самадзейнасці.

У рэпертуары агляду — вершы, апавяданні, байкі, народныя сказы, танцы. Частка твораў складзена самімі ўдзельнікамі. Так, Я. Пятровіч расказала сваё апавяданне «Галі», Л. Макейчанка — байку «Вожык».

Малады ўдзельнік агляду М. Сямка прачытаў свой верш «Дзень ішчасця» і байку «Модніца».

Асаблівай увагай карысталася сям'я музыкантаў — Цімафей Рэк, яго сын Явон і адзінаццацігадовая дачка Галіна.

П. БАРОДКА.

Весела адпачывае моладзь калгаса «Большык» Старобінскага раёна Бабруйскай вобласці. У драматычных і хараваых гуртках тут прымае ўдзел больш трыццаці калгаснікаў.

Надзяна ўдзельнікі мастацкай самадзейнасці паказалі ў суседнім калгасе «Чырвоная зорка» п'есу «Несцерка» В. Вольскага. Затым выступіў харава калектыв пад кіраўніцтвам настаўніка І. Зіновіча.

І. ВЕЛЕДЗІМОВІЧ.

Рэісны і абласныя выстаўкі паказалі, што работа па развіццю самадзейнасці праводзіцца ішчэ слаба. У раздэ раёнаў вобласці на працягу пасляваенных год не адбылося ішчэ ніводнай выстаўкі.

Трэба зрабіць папрок і ў аднас мастакоў-прафесіяналаў, якія не цікавяцца творчай работай самадзейных майстроў, дапамагаюць ім толькі, калі майстры звартаюцца да іх за кансультацыяй, і то часцей за ўсё робяць гэта фармальна.

Л. КЛЯЦКО.

На абласной выстаўцы аспануюцца больш 200 твораў жывапісу, графікі, вышукіў і інструкцыяў. Многа экспанатаў зроблена таленавітымі і ўмеалымі рукамі. Аўтары гэтых работ — калгаснікі, рабочыя, служачыя і хатнія гаспадыні.

Міжвольна затрымаваюцца наведвальнікі ў аддзеле прыкладнага мастацтва калі габелена, прысвечанага вялікаму Сталіну. Габелен вышукімава група хатніх гаспадынь горада Баранавічы. З любоўю вышыта гладзю гаспадыняў Давоіч карціна «Ленін у кабінце ў Смольным».

Звартае на слабе увагу вышукіма С. Вольдэвіч з Слоніма — «Крэмель», а таксама мастацае пано «Шчаслівае маленства», якое прадстаўлена на выстаўку новамнішчымі вышукімаўчымамі.

Прыкметны творчы рост мастакоў А. А. Шычановіч і А. П. Шычановіч. На мастац-

Пісьменнік-барацьбіт

Мы адначаем 50-годдзе аднаго з вядомых беларускіх пісьменнікаў — Піліпа Сямёнавіча Пестрака.

Жыццёвы шлях паэта пачаўся ў глухой заходнебеларускай вёсцы Сакаўцы, дзе ён нарадзіўся ў беднай сялянскай сям'і, творчы шлях яго — у поўны рэвалюцыйнай барацьбы 20-х гадоў, у поўны, якім была ахопана аж да 1939 года ўся былая Заходняя Беларусь.

Часы, у якія прышлося жыць і працаваць паэту, былі часамі панавання самых чорных сіл рэакцыі: легіянераў і асаднікаў Пялюскага, аземляных магна-таў і каланізатараў, сярэднявечных ін-тэлітараў — слуг Ватыкана, якія, напалоханы рэвалюцыяй у Расіі і ростам рэвалюцыйнага руху ў самой Польшчы, агнём і жалезам, крыжам і натайкай стараліся ўпакіраваць неспакоей «крэсы ўсходнія», як яны называлі тады Заходнюю Беларусь і Украіну, і выкрасліць са спісу жыўых мільёны беларусаў, украінцаў, літоўцаў, што апынуліся ў межах панскай Рэчы Паспалітай.

У такі час голас і творчасць сапраўднага паэта-рэвалюцыянера не можа не быць голасам прыгнечанага народа, пратэстам супраць сацыяльнай і нацыянальнай несправядлівасці, заклікам да барацьбы за свабоду.

І такім мужным голасам, пратэстам і заклікам да барацьбы была паэзія П. Пестрака.

І хоць здавалася, што ўсё было зроблена варожымі сіламі для таго, каб не магла яго творчасць расправіць свае крылы, а сам паэт выйці за сцэны змрочнай камеры-адзіночкі, — усё ж не ўдалося катан заглушыць свабоднай песні. Чыталі яе вышні Лукашак, запісаную некім на астрожнай сцэне, чыталі яе ў астрожным часопісе «Краты», рэдактарам якога быў пэўны час сам паэт. Таварышы выносілі яго вершы на волю, друкавалі іх у сваіх лістоўках і пад рознымі ініцыяламі і пад псеўданімамі — Звястун; яны часта з'яўляліся нават на старонках легальных газет і часопісаў, якія выдаваліся ў 30-х гадах кампартый і антыфашысцкім народным фронтам.

У 1934 годзе ў «рэцэнзіі», што была больш падобна на данос у дэфензіву, адна з хадзючых газет пісала аб вершы Пестрака «Моладзі», які быў надрукаваны ў першым нумары часопіса «Літаратурны старонка», што гэты верш нагадвае «Марсельезу» Дзяміна Бяднага і што гэты верш, як і часопіс, неабходна ліквідаваць, як небяспечную камуністычную літаратуру.

Але спазніліся гэтыя лакеі абшарнікаў і іх гаспадары! Верш Пестрака «Моладзі», як і ішчых яго вершы, ужо спявалі батракі ў Асташыне, на Навагрудчыне, рыбакі браслаўскіх азёр, лесарубы Гродзеншчыны, моладзь Косаўшчыны — на радзіме паэта.

Мы — зары палымнеючай раць, Мы — агонь непамернага бунту, Мы ідем разваіваць, сэрцам ззяць, Руйнаваць свет стары аж да грунту.

У верасні 1939 года быў аж да грунту разбураны гэты стары свет, свет эксплуататараў і прыгнатыяльнай. Здзейнічалася векавая марча працоўных Заходняй Беларусі, якія дзякуючы брацкай дапамозе народаў Савецкага Савоа скінулі са сваіх плеч яро няволі, сталі гаспадарамі сваёй зямлі, будаўніцкай новага светлага жыцця — сацыялізма.

Хочацца пагадаць пісьменніку ішчэ большых поспехаў у яго працы.

Шлях, які прайшоў ён ад хлопчыка-паэта да аўтара манументальнага рамана «Сустрэнемся на барыкадах», гаворыць аб плённым і творчым росце Піліпа Пестрака. А гэтым ад усёго сарца рады ўсе мы — яго сябры, яго таварышы.

Максім ТАНК.

Пісьменнік-барацьбіт

Верасень 1939 года адчыніў і турэмні, акуты жалеза, дзверы камеры Пестрака. Пачаўся новы перыяд у жыцці народа, у жыцці і ў творчасці паэта.

У 1940 годзе ў Дзяржаўным выдавецтве БССР выходзіць першы зборнік вершаў Піліпа Пестрака. Гэта пераважна былі вершы, напісаныя паэтам у гады няволі, такіх вядомых цудоўных лірычных вершаў, як «Паэзія», «Дарожка», «Пад роднай страхай», «Сон пра агранома» і ішчых, а таксама ўрыўкі з паэм.

Хай многія з гэтых вершаў патрабавалі большай дапрацоўкі, бо амаль усе пісаліся яны на памяці на ўмовах, калі не было часу і не было як вып

Драматург, рэжысёр, педагог

Да 75-годдзя з дня нараджэння
Е. А. Міровіча

Яшчэ ў дарэволюцыйныя гады Еўсеічэі Афінагенавіч Міровіч быў у першую чаргу вядомы як драматург. У сваіх архаічных сцэнарыях заставражных сатырычных камедый ён выступаў супраць свавольства і палту, самаўладства, высебай купецтва, ганьбараў, царскіх прыслугінікаў.

Шырокая папулярнасцю ў рускім дарэволюцыйным тэатры карыстаўся драматычная камедыя Е. А. Міровіча «Тэатр купца Епішкіна». Гэта сатыра вызначалася незвычайнай гэдэнасцю. У ёй аўтар вымесаў тупасць і тонкім пацудзім гумару вымесаў тупасць і бескультурынасць уладальнікаў прынцыпальных тэатраў.

Дэсяткі тэатраў абылі і п'еса «Вова прыстасавіўся», у якой Міровіч усё той жа зброй сатыры б'ваў падхаймства і ўтодніцтва прыстасаванцаў, якія жылі за кошт народа.

У дарэволюцыйныя п'есах Е. А. Міровіча адчуваўся пратэст дамакратычна настрояна, прынцыповага мастака, прадстаўніка перадавой рускай інтэлігенцыі. Вось чаму так радасна, усім сваім сэрцам і розумам успрыняў Е. Міровіч Кастрычніцкую сацыялістычную рэвалюцыю.

Амаль усё паслярэволюцыйнае жыццё Е. Міровіч звязваў з Беларускай драматычнам тэатрам (цяпер тэатр ім Я. Купалы). Ён прыёў у яго перадавыя традыцыі рускага сцэнічнага мастацтва, якія ўнаследаваў, працуючы ў Александрыйскім тэатры з вядзучымі майстрамі рускай сцэны.

Змагаючыся за стварэнне тэатра «вядзучых пацудзіў і захалюючых падзей», тэатра сапраўды народнага, Е. Міровіч абаяраецца на вопыт і традыцыі перадавой рускага рэалістычнага мастацтва, на вядзікі заваяванай перадавой рускай тэатральнай культуры.

Таму невядома, што першай яго рэжысёрскай работай у беларускім тэатры з'явілася пастаўка «На дне» А. М. Горькага, якая была ажыццэўлена ў рэалістычным плане, са скарыстаннем багатага вопыту работы над гэтым спектаклем у МХАТ'е.

Выхаванец рускай рэалістычнай школы, паслядоўнік і прадэяўнік сістэмы К. С. Станіслаўскага ў беларускім тэатры Е. Міровіч напісана шмат усё новых, больш дасканалых шматлікіх і форм у мастацкай творчасці. Верны прынцыпам рэалізму, абаяраючыся на здаровае творчае ядро калектыва, ён на працягу многіх год выдасць смелую барацьбу з усямі правадзіннямі ў тэатры элементу фармілізму, умоўнасці і аэстэцтва, абаронцамі якіх выступалі беларускія буржуазныя нацыяналісты. Міровіч змагаецца за сцвяржанне сучаснага рэпертуара. На яго ініцыятыве ставяцца такія спектаклі, як «Падпальшчыкі» А. Луначарскага, «Малеж» Д. Фурманова і С. Паліванова, «Бронепоезд 14—69» В. Іванова і цэлы рад іншых, якія адлюстроўвалі новую савецкую рэчаіснасць.

Але аснову і асаблівасць толькі што створанага беларускага прафесійнага тэатра складалі нацыянальны рэпертуар. Важнае значэнне надаваў Міровіч пастаўкам лепшых дарэволюцыйных п'есаў беларускіх аўтараў. У першыя гады на сцэне тэатра ідуць драматычныя творы Іякі Купалы — «Паўлінка», «Раскіданае гняздо» і інш. Вялікую цікавасць выклікаюць у Міровіча п'еса «Пінская шляхта» Дуніна-Марцінкевіча, а таксама п'есаў украінскіх дамакратычных пісьменнікаў Краўціўскага і Старыцкага, польскай

пісьменніцы Эльзы Ожэшка, пастаўлены ім у тэатры.

Міровіч многа працуе над выяўленнем маладога, растуцлага калектыва драматургаў, артыстаў, кампазітараў, мастакоў. У цеснай творчай рабоце з ім быў выданы рад артыянальных савецкіх беларускіх п'есаў — прыпынцаў беларускай савецкай драматыі. Пры самай актыўнай дапамозе Міровіча нараджаюцца ў тэатры п'еса і спектаклі «Мост», «Гута», «Міжбур'е» і многа іншых.

Вельмі плённай у гэты час была ўласная драматургічная дзейнасць Е. Міровіча. За дзесяцігоддзе ім напісана і пастаўлена сем п'есаў. Найбольшы поспех мелі «Машэка», «Кастусь Каліноўскі», «Каваль-вявода», «Перамога» і «Запылючы верадны».

Гэтым поспеху садзейнічала ярка і выразна, мастацка цярпеліва сцэнічных пераанажаў, амаль усё гэта, шырокі ахвот падзеі, дакладнасць і востры драматычна канфілікт, стройнасць кампазіцыйнай пабудовы. П'еса Міровіча вызначалася таксама смелым сцвяржаннем станаўчага героя і такім-жа смелым выкрыццём ворагаў народа, сатырычным высеяваннем перахыткаў мінулага ў савецкай людзей.

Е. Міровіч вялікую цікавасць праяўляе да вуснай творчасці народа. Яго захаляюць сваім багаццем цудоўныя беларускія народныя легенды, песні і танцы.

У рабоце над спектаклем «Машэка» ўпершыню ярка і поўна раскрыўся рэжысёрскі талент Е. Міровіча. Глыбокае раскрыццё аўтарам усёй складанай псіхалогіі вобраза, яго аркай унутранай характарыстыцы, аздажанасці, арганізаванасці кожнай мінасанцы, праўдзівасці і прыжосці дэкарацыйнага афармлення, багацце народнай музыкі, прасякутай незвычайнай меладыйнасцю і лірызмам, — усё гэта рабіла спектакль праўдзівым, яркім, сцэнічна выразным.

Спектакль «Машэка» быў аявенны па фарсам усенароднай барацьбы за шчасце і праўду, за свабоду. Пастаўлены ён быў у некалькіх прыўзнятых, героіка-рамантычным плане. Народныя песні і танцы, удала ўстаўлены ў спектакль Міровічам, не адцягвалі ўвагі гледача ад асноўнага, сацыяльна-вострага сюжэта твора, а дапамагалі больш ярка раскрыць яго галоўны ідэй.

Праўду, у гэтай п'есе яшчэ сацыяльна матывы пратэсту Машэкі былі ўскрыты аўтарам недастаткова глыбока. Машэка выступаў перш за ўсё як змагар за сваё асабстае шчасце, ён поспех вываду перш за ўсё за ўласнае год.

Але ў спектаклі, дзякуючы натхненнай ігры Я. Крыловіча, вобраз Машэкі перарастаў рамкі п'есы. Герой спектакля ўспрымаўся гледачом іменна як смелы змагар за шчасце народа.

У наступным сваім драматургічным творы — вясёлай жыццерадаснай камедыі «Каваль-вявода» Міровіч опноў вяртаецца да тэмы барацьбы народа за свае чалавечыя правы, за сваё шчасце і свабоду. У вострай камедыйнай сітуацыі аўтар сцвярджае думку, што права на сапраўды шчасце ў жыцці мае толькі просты народ — будаўнік і стваральнік самога жыцця, што ўсім тлумачна — панам і вая-

водам не павіна быць месца на зямлі. Спектакль заканчваўся аптымістычнай сцэнай выступлення народа супраць пайскай улады.

Яшчэ большай папулярнасцю карыстаўся ў гледача п'еса Е. Міровіча «Кастусь Каліноўскі».

На працягу ўсяго першага дзесяцігоддзя работы тэатра яркім патрыятычным спектаклем «Кастусь Каліноўскі» (галоўную ролю ў ім іграў В. Крыловіч) быў самым папулярным і вытрымаў найбольшую колькасць прадэяўленняў.

У пастаўцы масавых сцен, і ў сцэнічным вырашэнні вобразаў, асабліва цэнтральных (Каліноўскі — Я. Крыловіч, Мураўёў — Г. Грыгоніс), Міровіч дамогся той мастацкай праўды і тыпізацыі характараў, якія рабілі спектакль глыбока праўдзівым і вылучаю ў сарод усіх папярэдніх паставак тэатра. У 1928 г. у дзень урачыстага сотага прадэяўлення спектакля, аўтар п'есы і пастаўніцка Е. А. Міровіч быў удастоены высокай узнагароды. Яму было прысвоена ганаровае званне заслужанага артыста Беларускай ССР.

Аб савецкім жыцці Міровіч напісаў п'есы «Перамога», «Запылючы верадны», «Лен», «Кар'ера таварыша Брыгадзіна». Усе яны прасякуты гарачым імкненнем аўтара актыўна рэагаваць на надзвычайныя падзеі. У іх вядзе гарачая любоў мастака да новай рэчаіснасці, нянявісць савецкага грамадзяніна-патрыэта да ворагаў сваёй краіны і народа.

У спектаклях па п'есах Міровіча ярка выявіліся і атрымаў сваё дзейнае развіццё высокае прафесійнае майстэрства такіх вядзучых дзеячоў савецкага беларускага тэатра, як Я. І. Крыловіч, Б. В. Платонаў, А. І. Раўжыцкі, У. І. Уладзімірскі, Г. Ю. Грыгоніс, О. В. Галіна і іншыя.

Работа ў тэатры ім Які Купалы — найбольш плённы перыяд шматграннай творчай дзейнасці Е. Міровіча. Але не менш плённай яго дзейнасць і ў іншых галінах беларускага савецкага мастацтва.

Так, прадаўжаючы сваю работу на стварэнні новых артыянальных беларускіх спектакляў, на выяўленню талентаў у беларускай драматыі, Е. А. Міровіч у цесным супрацоўніцтве з драматургам В. Вольскім стварае лепшы спектакль тэатра ўнастаў гледача «Нудноўна дудка».

Асабліва плённай у наступныя гады была дзейнасць Е. А. Міровіча ў справе падрыхтоўкі маладых кадраў тэатральнага мастацтва. Над яго кіраўніцтвам пры тэатры ім Я. Купалы арганізуюцца актёрская студыя, дзе выхоўваліся маладыя актёры.

У 1945 г. Е. А. Міровіч узначальвае мастацкае кіраўніцтва Беларускага дзяржаўнага тэатральнага інстытута.

Усе свае веды, увесь свой багаты практычны вопыт Міровіч перадаваў новаму актёрскаму пакаленню.

На XIV пленуме ССР СССР вельмі правільна і савесна было пастаўлена пытанне аб савецкай драматыі ранніх год. Было адзначана, што трэба ствараць і выдаваць многа п'есаў, напісаных раней. Тэатр ім Я. Купалы зусім правільна зрабіў, уключаючы ў свой план «Вогненны мост» Раманова. Але было-б яшчэ лепш, каб тэатр успомніў неааслужана забытыя п'есы Е. Міровіча (ды не толькі Міровіча) і аднавіў-б некаторыя з іх на сваёй сцэне.

А. БУТАКОУ.

Нарада маладых пісьменнікаў Магілёўскай вобласці

У Магілёве адбылася абласная нарада маладых пісьменнікаў, у якой прыняло ўдзел звыш 40 чалавек. Удзельнікі нарады заслухалі даклад кандыдата філалагічных навук Я. Усекава «Праблема тыповасці і яе вырашэнне ў сучасным літаратуразнаўстве» і справядзачу старшын абласнога літаб'яднання В. Матэвушана.

Трэба сказаць, што Матэвушаў несур'ёзна падрыхтаваўся да справядзачага даклада. Доклад быў несамарытымчым.

Прамоўцы ў спрэчках адзначылі, што ў маладым час аб'яднае пагоршыла работу з маладымі пісьменнікамі. Не заўсёды даючы на грунтоўны і амстотны адказы на творы пачынаючых. Аб'яднанне дрэзна звязана з літаратурнымі гурткамі, што працуюць у многіх школах, у Магілёўскім сельскагаспадарчым інстытуце, у Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. Надзвычай рэдка наладжваюцца літаратурныя вечеры на прадпрыемствах, у калгасах, МТС, навуцальных установах. Аб'яднанне ў свой час выдасла аляманах «Літаратуры Магілёў», але цяпер гэтая справа прыпынілася, падрыхтаваны і праэціраваны чарговы аляманах доўгі час ляжыць без руку.

На секцыях паэзіі і прозы былі абмеркаваны творы многіх маладых пісьменнікаў. Адзначаны творчы рост маладых паэтаў В. Лук'янчыка, В. Дажонок, В. Ленківа і іншых.

Удзельнікам нарады былі паказаны дакументальныя фільмы «Як працаваў Магілёўскі» і «Н. В. Гоголь».

Абарны новы састаў бюро абласнога літаратурнага аб'яднання. Старшын аб'яднання абраны П. Шасцерыкоў.

У рабоце нарады прынялі ўдзел пісьменнікі Аляксей Кулакоўскі, Алякс. Зарышкі і Нікалай Гарулеў.

І. ТАРАСАУ.

Вечары дружбы

30 лістапада ў Мінску, у Беларускай дзяржаўнай оперы і балета, адбыўся вечар савецка-германскай дружбы, арганізаваны Беларускай рэспубліканскай саветам прафсаюзаў, праўдзіннем Беларускага таварыства культурнай сувязі з заграўніцай, праўдзіннем Саюза савецкіх пісьменнікаў БССР і Беларуска-рэспубліканскай камітэтам абароны міру.

З дакладам «Савецка-германская дружба — гарантыя міру ў Еўропе» выступіў віцэ-прэзідэнт Акадэміі навук БССР Б. В. Брафееў.

У заключэнне вечара адбыўся канцэрт. З вялікім поспехам у ім былі выкананы творы рускіх, беларускіх і нямецкіх кампазітараў.

Адбыўся вечар сустрэчы студэнтаў і прафесараў-выкладчыцкага саставу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна і Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горькага з дэлегацыяй Мангольскага таварыства культурнай сувязі з СССР, якая наведвала Мінск.

Загачык кафедры Мангольскага ўніверсітэта Ш. Лубсанвандан расказаў аб развіцці культуры ў Мангольскай Народнай Рэспубліцы. Дзякуючы велізарнай дапамозе Савецкага Саюза мангольскі народ паспяхова развівае сваё мастацтва, літаратуру, навуку.

На вечары выступілі таксама мангольскія артыстка Д. Борондзіла і грамадскі дзеяч Манголіі Б. Цэцэн.

Вечар прайшоў у цёплай, прыязнай абстаноўцы.

Адбыўся вечар сустрэчы студэнтаў і прафесараў-выкладчыцкага саставу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна і Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горькага з дэлегацыяй Мангольскага таварыства культурнай сувязі з СССР, якая наведвала Мінск.

Загачык кафедры Мангольскага ўніверсітэта Ш. Лубсанвандан расказаў аб развіцці культуры ў Мангольскай Народнай Рэспубліцы. Дзякуючы велізарнай дапамозе Савецкага Саюза мангольскі народ паспяхова развівае сваё мастацтва, літаратуру, навуку.

На вечары выступілі таксама мангольскія артыстка Д. Борондзіла і грамадскі дзеяч Манголіі Б. Цэцэн.

Вечар прайшоў у цёплай, прыязнай абстаноўцы.

Адбыўся вечар сустрэчы студэнтаў і прафесараў-выкладчыцкага саставу Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта імя В. І. Леніна і Мінскага педагагічнага інстытута імя А. М. Горькага з дэлегацыяй Мангольскага таварыства культурнай сувязі з СССР, якая наведвала Мінск.

Загачык кафедры Мангольскага ўніверсітэта Ш. Лубсанвандан расказаў аб развіцці культуры ў Мангольскай Народнай Рэспубліцы. Дзякуючы велізарнай дапамозе Савецкага Саюза мангольскі народ паспяхова развівае сваё мастацтва, літаратуру, навуку.

На вечары выступілі таксама мангольскія артыстка Д. Борондзіла і грамадскі дзеяч Манголіі Б. Цэцэн.

Вечар прайшоў у цёплай, прыязнай абстаноўцы.

А. СЦЯПАНУ.

ФЕЛЬЕТОН

Ружы і калючкі

Сёлета да Кастрычніцкіх свят гамільчана атрымаў пудоўны падарунак — прыгожы манументальны будынак драмтэатра. Масюўныя калоны парадка, пакрытыя мармуровай крошчай, па-мастацку выкананыя лянныя карнізы, прыгожая і ў той-жа час строгая архітэктура вабяць гора. Радаваліся тараджане, радаваліся і будаўнікі тэатра № 9, якія добра выканалі сваю работу.

Акрамя гэтага тэатра, будаўніцтвам у горадзе займаюцца і іншыя арганізацыі, напрыклад, рамонтна-будаўніцкая кантора горвыканкома. Пра яе і будзе гутарка.

Напярэдадні свята пачалася кантора і іх памочнікі бегалі, нібы жару ўхажвалі. Не з перападоху, а з вялікай радасці.

Справа ў тым, што з Міністэрства камунальнага гаспадаркі БССР была атрымана тэлеграма, у якой паабядавалася, што гэтай канторы прысуджана прэмія на выніках саборніцтва за трэці квартал. Пачалі размяркоўваць прэмію. Каму?

— 2.300 рублёў пачатку канторы Аляксандра Рыгоравічу Вялюгіну і двум яго памочнікам...

— 300 рублёў загадчыку склада Альтшулеру...

— 300 рублёў касіру Раманько...

— 200 рублёў каманданту Гарбачовай... А як прамірвала рабочы? Такаса прамірвала, толькі, як кажуць, грошай тых хоціць на бязку, морс ды на пачак пашпос. Напрыклад, работніцы Шапілавай і стачошніку Саламахіну далі па 50 рублёў. Астатнім рабочым, стыханаўцам афіцыйна абяцалі падымаць.

Вос і мітусілася пачатства са сваімі бліжэйшымі, горнучы грошачкі з касы.

Паглядзім цяпер, як-жа яны працуюць?

На той-жа Цэнтральнай плошчы, побач з тэатрам што пабудаваным драмтэатрам, летас быў закладзены фундамент пад будынак аўтобуснай станцыі. Гамільчана радаваліся, што горсавец нарэшце дадуцца зрабіць добрую справу — будзе пастаўлена месца для прышчыку аўтобусаў, будзе дзе схаватца ў час непагоды.

Пачаліся бурнае будаўніцтва станцыі. Карваліся камяні ліма і старыя тапілы ў надуўна пашыраным гарадскім парку — рыхталася будаўніцтва пладцоўка. Выкапалі пад фундамент глыбокі ямы, навалі горы цэглы, цэменту, вапны, зрабілі склад для хавання каштоўных рэчэй... Рабочыя шклозавода імя Сталіна, які знаходзіцца ад горада ў пяцікілометрах, марылі ў хуткім часе ў камфартных аўтобусах наведваць тэатр... Будаўніцтва-ж станцыі прадаўжалася хуткімі тэмпамі — уклалі ў фундамент... пяць цаглян — стон машына! — ра-

монтна-будаўніцкая кантора горвыканкома перабралася на другі аб'ект. Так што, вялікі будынак тэатра, які ўважліва буд-тэатрам № 9 і калтуе многа мільёнаў — амаль гатовы, а невялікі будынак аўтобуснай станцыі, коштам у 260 тысяч рублёў, яшчэ нават не вылез з зямлі.

У чым-жа справа? Можа сродак ці чаго іншага нехапае? Усёго хапае, месцае толькі ўвагі з боку горвыканкома і пачатковай яму рамонтна-будаўніцкай канторы. Яшчэ ў жніўні 1952 года на будаўніцтва гэтай станцыі было адпущана 60 тысяч рублёў, з асвоілі толькі 11 тысяч. Сёлета выдзелена 200 тысяч рублёў, але да гэтага часу асвоена толькі 30 тысяч. Таму і не даўна, што на Цэнтральнай плошчы побач з тэатрам, акрамя зарослага бальнягом фундаменту, нічога не вядзе.

Пройдзем далей на гораду, паглядзім на іншыя справы канторы.

Вось новы бульвар на рагу вуліц Кірава і Прадоўнай. Тут было ўсё — маладыя дрэвы, клубы і газоны. Нехалала толькі аднаго — прыгожай, трываляй атарожы, зрабіць якую ўзялася рамонтна-будаўніцкая кантора. Выдаткавана шмат 20 тысяч рублёў, кантора аднаўляе і карыстанне атарожу да... першага дождыку. Найжыла крыху з неба і—атарожка аблезла, пасыпалася тынкоўка.

Было і такое. Узлазла кантора адрамантаваць гарадскую лэзю. Адрывае аформіўшыя дакументы, у іх распачалі работы. Перш за ўсё закрылі палавіну лэзі. Потым пачалася звычайнай для канторы працяжка: то-рабочых нехапае, то няма матэрыяла. Дзяржкіны лэзі сваімі сіламі дапамагала канторы даставаць фарбу, цэглу, ашфу і інш. Але і гэта не выражала, — рамонт зацігнуўся да самых Кастрычніцкіх свят. А яксяць рамонту? У парадак прыведзены толькі вестыболь лэзі, у астатніх-жа месцах на сценах брудныя палы, у кафеальных сценах — дзіркі, толькі што пафарбаваныя лаўкі абдуліся, а рамонт бубета зусім не зроблены. Адым словам, рамонт зроблены, як кажуць, «абы з рук».

З Міністэрства атрымана тэлеграма аб прамірванні Гомельскай будаўніцтва-рамонтнай канторы за дасягненні ў той час, як гамільчана абураны яе работай. Нядаўна выкананым Горсавец даволі сур'ёзна папярэдзіў т. Вялюгіна, укажушы яму на вялікія недахопы ў рабоце.

Так выглядаюць міністэрскай ружы з Мінска і калючкі гомельскай бракаробчай канторы.

П. ЧЫКУН.

У краінах народнай дэмакратыі

КІТАЙСЬКАЯ ВЫШЫВАЛЬШЫЦЫ

Вышыўка ў Кітаі мае шматвяковыя традыцыі і з'яўляецца адным з шырока распаўсюджаных відаў дэкарацыйнага мастацтва. Кітайская вышыўка вызначасца маладзіннасцю, тонкасцю і прыжосцю спалучэння колераў. Яю ў Кітаі займаюцца дзесяткі тысяч жанчын. Дэкаратыўнымі вышыўкамі славіцца Пекін, Ньяда, Чунцін, Сватой і іншыя гарады.

На палатне вышываюцца цудоўныя пейзажы, прыгожыя кветкі, помнікі кітайскай архітэктуры. Вышывальшчыцы Пекіна працуюць над пано галоўнага будынка Храма неба — «Ціньдзінь».

Вышытыя рэчы (накрывалы, абрусы, навалоткі і інш.) карыстаюцца вялікім попытам у насельніцтва.

ТКАНІНЫ ТЫПУ «КЭСЫ»

Адным з найбольш старадаўніх відаў мастацтва ў Кітаі з'яўляецца выраб шаўковых тканін тыпу «кэсы». Выдатныя майстры з рознакаляровых шаўковых нітак ткалі пейзажы, кветкі, якія атрымліваліся надзвычай прыгожымі. Гэта вельмі тонкая і прадаёмкая работа. Каб выткаць 50 квадратных сантыметраў такой тканіны, востытнам майстру спатрабціцца 1—2 гады. Арыяналы тканін тыпу «кэсы» захоўваюцца ў Мукедэньскім музеі (Паўночна-Усходні Кітай).

(Часопіс «Кітай», № 9, 1953 г.).

ТЭАТРЫ ЧЭХАСЛАВАЦКАЙ АРМІІ

Пражскі тэатр чэхаславацкай арміі, пражскі Армейскі мастацкі тэатр і марцінскі Армейскі тэатр у Славакіі ў значнай меры садзейнічаюць поспеху чэхаславацкага сцэнічнага мастацтва. За выдатную пастаўку выдольна дрэма савецкага пісьменніка Б. Лаўрэнца «Разлом» Тэатр чэхаславацкай арміі атрымаў Дзяржаўную прэмію.

Чэхаславацкая армія мае свае мастацкія калектывы — музычны і харавы, з якіх найбольш вядомы з'яўляюцца Армейскі мастацкі ансамбль. Пры ансамблі створана Армейская перасоўная опера, паказваў якой стаяць у гарнізонных частках і летніх лагерах чэхаславацкай арміі оперу Бедрыжы Сметаны «Прадваяна весты» або наладжвае для іх канцэрты. У Праге існуе таксама Мастацкі ваенны ансамбль — прафесійны творчы калектыв арміі, а ў Браціславе — мастацкі ваенны ансамбль «Браціслава».

(«Чэхаславакія», № 8, 1953 г.).

ПОСПЕХ КАМПАЗІТАРА

Вялікай папулярнасцю ў карэйскага народа карыстаецца «Песня транспартнікаў», якую напісала выканава Ся Дзяржаўнага тэатра старажытнага мастацтва. Песня напісана заслужаным артыстам Карэйскай Народна-Дэмакратычнай Рэспублікі кампазітарам Ан Гі Оксам.

Дэмакратычна на зместу і нацыянальна на форме творы таленавітага музыканта карыстаюцца ў карэйскага народа вялікай любоўю («Герой», «Наперад, у паход» і іншыя). Ан Гі Ок выступаў на фестывалях міру ў Праге і ў Берліне, дзе яго «Песня рыбакі Пёбенсін» і іншыя творы, якія вызначваюцца народнасцю і багатай меладыйнасцю, мелі вялікі поспех у гледачоў.

Заслужанае ўвагі гістарычная опера кампазітара на тэму гераічнай барацьбы нацыянальнага героя паказовца Пак Ці Дара.

(«Новая Карэя», № 9, 1953 г.)

ПЕРАСОЎНЫ СЕЛЬСКІ ТЭАТР

На сельскіх дарогах Венгрыі можна сустрэць аўтобусы перасоўнага сельскага тэатра. Ён мае 13 труп, якія налічваюць 285 актёраў.

</